

Nejvyšší soud upřesnil právní režim zastavení řízení z důvodu litispendence podle nařízení Brusel I

(komentář usnesení sp. zn. 29 Cdo 5599/2015 ze dne 24. srpna 2016)

Jak má český soud postupovat v později zahájeném řízení, pokud zahraniční soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, určí svou příslušnost? Nejvyšší soud České republiky tuto otázku zodpověděl ve svém usnesení sp. zn. 29 Cdo 5599/2015 ze dne 24. srpna 2016 („Usnesení“).

V případě, kdy slovenská spotřebitelka nejprve podala žalobu na náhradu škody proti české společnosti na Slovensku a o tři dny později také v České republice, Nejvyšší soud (i) přijal závěry SDEU[1] týkající se překážky litispendence, (ii) potvrdil soudní praxi, podle níž určili první (zahraniční) soud svou příslušnost, (český) soud druhý v pořadí zastaví řízení a (iii) objasnil, že oba soudy na výběr dané spotřebiteli podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I jsou mezinárodně příslušné, a lze tedy aplikovat pravidla litispendence podle nařízení Brusel I.

Nejvyšší soud přijal závěry SDEU týkající se litispendence podle nařízení Brusel I

Při řešení otázky litispendence Nejvyšší soud v Usnesení odkázal na ustanovení o překážce litispendence obsažená v nařízení Brusel I[2] a na vybrané body relevantních judikátů SDEU, čímž do svého odůvodnění pojal v nich obsažené závěry.

Jedním z cílů nařízení Brusel I je „v zájmu harmonického výkonu spravedlnosti ... **minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby ve dvou členských státech nebyla vydána vzájemně si odporující rozhodnutí.**“ [3] Tento cíl je proveden v čl. 27 nařízení Brusel I, podle něhož:

„...je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch prvního soudu.“

Úprava litispendence v nařízení Brusel I byla dlouhodobě kritizována, neboť naváděla k nežádoucímu forum shopping[4] a připouštěla využívání takových instrumentů, jakým je nechvalně známé italské torpédo.[5] Účel úpravy vyjádřený ve výše zmíněném odst. 15 preambule nařízení Brusel I tak v praxi nebyl zcela naplněn, přičemž o nápravu této nedokonalosti usiluje nařízení Brusel I bis[6]

účinné od 10. května 2015 ve svých čl. 29 až 32.[7]

Dále Nejvyšší soud v Usnesení výslovně odkázal na judikaturu SDEU k Bruselské úmluvě,[8] která obsahuje obdobnou úpravu překážky litispendence jako nařízení Brusel I. Nejvyšší soud tak přijal závěry SDEU o tom, že pravidla litispendence obsažená v Bruselské úmluvě a v nařízení Brusel I mají za účel předcházet tomu, aby ve dvou členských státech byla vydána neslučitelná rozhodnutí v řízení mezi týmiž stranami.[9]

Konkrétně Nejvyšší soud odkázal na rozsudek SDEU ze dne 8. prosince 1987 ve věci Gubisch Maschinenfabrik KG proti Giulio Palumbo, 144/86. Ten řešil situaci, kdy německá společnost zažalovala u německého soudu italského občana na plnění ze smlouvy, ovšem následně tento italský občan napadl platnost předmětné smlouvy u italského soudu. Italské soudy tak musely vyřešit otázku, zda v obou sporech jde o stejnou věc, tedy zda je dána překážka litispendence ve prospěch německých soudů. Za tímto účelem se obrátily na SDEU s předběžnou otázkou. SDEU pak v bodě 8 rozsudku uvedl, že:

„... [ustanovení o litispendenci][10] má za účel v zájmu řádného výkonu spravedlnosti ve Společenství zabránit paralelním řízením vedeným u soudů různých Smluvních Států a vyhnout se konfliktům mezi rozhodnutími, které v nich mohou být vydány. Tato pravidla jsou tedy navržena, aby zabránila v co největší míře a od počátku možnosti, že nastane situace předvídaná v čl. 27 odst. 3, tedy neuznání rozsudku z důvodu jeho neslučitelnosti s rozsudkem již vyneseným ve sporu mezi stejnými stranami ve Státě, ve kterém je žádáno o uznání rozhodnutí.“

SDEU s ohledem na tento účel pravidel litispendence v Bruselské úmluvě uzavřel, že překážka litispendence je dána i v případě, kdy jedna strana žaluje na plnění ze smlouvy, a následně druhá strana žaluje v jiném členském státě EU na neplatnost této smlouvy.

Na základě stejných principů SDEU rozhodl ve svém rozsudku ze dne 6. prosince 1994, ve sporu mezi vlastníky zboží (sójového oleje) na lodi „Tatry“ proti vlastníkům lodi „Maciej Rataj,“[11] C-406/92.[12] Tento spor začal poté, kdy bylo zboží při přepravě na lodi "Tatry" kontaminováno naftou. Vlastníci lodi nejprve zahájili soudní řízení proti vlastníkům zboží, aby se domohli prohlášení soudu, že neodpovídají za škodu na zboží. Vlastníci zboží současně zažalovali vlastníky lodi v několika soudních řízeních v Nizozemsku a ve Spojeném království na náhradu škody. Soudy Spojeného království následně položily SDEU otázky týkající se výkladu čl. 21 Bruselské úmluvy upravujícího překážku litispendence obdobně jako čl. 27 nařízení Brusel I. SDEU mimo jiné dospěl k závěru, že pokud jedna ze stran žalovala na určení, že neodpovídá za způsobenou škodu, vzniká zde překážka litispendence bránící tomu, aby soudy jiného členského státu projednaly žalobu protistrany na náhradu škody ve stejné věci.

Nejvyšší soud dále odkázal na rozsudek SDEU ze dne 8. května 2003 ve věci Gantner Electronic GmbH proti Basch Exploitatie Maatschappij BV, C-111/01. Společnost Gantner ukončila své obchodní styky se společností Basch poté, kdy jí tato společnost přestala platit faktury za dodané zboží. Společnost Basch následně zahájila soudní řízení před nizozemským soudem, ve kterém se domáhala náhrady škody, jež jí měla vzniknout v důsledku protiprávního ukončení obchodní smlouvy ze strany společnosti Gantner. Společnost Gantner následně zahájila proti společnosti Basch soudní řízení u rakouského soudu, v němž se domáhala plnění z nezaplacených faktur, přičemž v tomto řízení společnost Basch namítala, že je dána překážka litispendence, když částku nárokovanou společností Gantner započítala proti své pohledávce, která je již předmětem výše zmíněného sporu u nizozemského soudu. Rakouský soud položil předběžné otázky SDEU, který v bodu č. 30 svého rozsudku uvedl:

*„Konečně by měl být zdůrazněn objektivní a automatický charakter překážky litispendence. ... Čl. 21 Bruselské úmluvy[13] obsahuje jednoduchou metodu určení (na počátku řízení), který ze soudů, u něhož je vedeno řízení ve stejné věci, nakonec řízení povede a rozhodne. **Soud, u kterého bylo řízení zahájeno později je i bez návrhu povinen zastavit řízení do doby, než je vyřešena mezinárodní příslušnost soudu, u něhož již probíhá řízení ve stejné věci. Byl by zmařen smysl čl. 21 Bruselské úmluvy, pokud by obsah a povaha uplatňovaných nároků mohla být měněna argumenty, které by žalovaný uplatnil později. Kromě procesních průtahů a zvýšených nákladů by takové řešení mohlo způsobit, že původně mezinárodně příslušný soud ve smyslu zmíněného článku by následně musel odmítnout věc projednat.**“*

SDEU tedy rozhodl, že při posuzování otázky, zda dva nároky uplatněné mezi týmiž stranami před soudy různých Smluvních států mají stejný předmět, by soudy členských států měly brát v potaz pouze žalobní nároky žalobců, a nikoliv námitky vznesené žalovanými.

Po této rekapitulaci judikatury SDEU k překážce litispendence se dostáváme k samotnému posouzení konkrétních právních otázek v Usnesení.

Určí-li první (zahraniční) soud svou příslušnost, (český) soud druhý v pořadí zastaví řízení (bez nutnosti prohlásit se za nepřislušný)

V Usnesení Nejvyšší soud projednával spor ze spotřebitelské smlouvy, kdy se žalobkyně (Mgr. A.M., advokátka[14] v postavení spotřebitelky) domáhala náhrady škody[15] od žalovaných (a) společnosti CYRRUS, a.s., obchodníka s cennými papíry, tj. podnikatele, a b) fyzické osoby M.P., přičemž proti těmto žalovaným vznesla identický nárok ve výši 22.521,94 EUR s příslušenstvím nejprve:

- 1) dne **8. dubna 2011** na Slovensku, u Okresního soudu v Bratislavě; a následně
- 2) dne **11. dubna 2011** v České republice, u Městského soudu v Brně.[16]

Nejprve **(a)** shrneme postup obecných (českých) soudů a dále **(b)** rozebereme odpovědi Nejvyššího soudu v Usnesení.

a) Postup obecných soudů

Krajský soud v Brně nejprve dne 5. března 2013 rozhodl, že české soudy nejsou nadány mezinárodní příslušností, a za mezinárodně příslušné v dané věci označil slovenské soudy, konkrétně Okresní soud v Bratislavě. Vrchní soud v Olomouci následně dne 24. září 2013 toto rozhodnutí Krajského soudu v Brně zrušil a vrátil tomuto soudu věc k dalšímu řízení s tím, **aby vyčkal na pravomocné rozhodnutí slovenských soudů s ohledem na čl. 27 nařízení Brusel I**, případně aby zkoumal, zda dohodou stran nebyla založena příslušnost českých soudů.

Mezitím ovšem Okresní soud v Bratislavě ve svém rozhodnutí ze dne 13. března 2013 **zastavil řízení z důvodu, že mezi stranami byla dohodnuta příslušnost českých soudů** dle čl. 23 odst. 1 nařízení Brusel I. **Toto rozhodnutí však následně Krajský soud v Bratislavě zrušil z důvodu, že dohoda mezi stranami o příslušnosti českých soudů byla neplatně sjednána, a tedy byly mezinárodní příslušností nadány soudy státu, v němž měla žalobkyně bydliště v souladu s čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I.** Podle Krajského soudu v Bratislavě tak ve věci měly **mezinárodní příslušnost soudy Slovenské republiky**. Z odůvodnění předmětného rozhodnutí Nejvyššího soudu bohužel nelze vyčíst, z jakého důvodu byla dohoda o příslušnosti českých soudů prohlášena za neplatnou, nicméně lze uvažovat, že tato dohoda odporovala podmínkám v čl. 17 nařízení Brusel I, za nichž je možné se smluvně odchýlit od pravidel mezinárodní příslušnosti v nařízení Brusel I ohledně

sporů ze spotřebitelských smluv.[17]

Na rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě navázaly české soudy, když přiznaly pravomoc k projednání věci **soudům Slovenské republiky s odkazem na s čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I**. Krajský soud v Brně tedy řízení zastavil z důvodu nedostatku podmínky řízení podle § 104 odst. 1 věty první OSŘ[18] a Vrchní soud v Olomouci jeho rozhodnutí v této části potvrdil. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně dovolání k Nejvyššímu soudu.

b) Odpověď Nejvyššího soudu

Podle žalobkyně napadené rozhodnutí záviselo na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to *„zda je soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, **povinen prohlásit se samostatným rozhodnutím za nepřislušný ve prospěch soudu, který řízení zahájil jako první,**“*[19] ve smyslu čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I, přičemž poukázala na jeho českou jazykovou verzi: *„Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, **prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch prvního soudu.**“*[20]

Podle Nejvyššího soudu *„čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I **výslovně nepožaduje, aby soud vyslovil nedostatek své příslušnosti samostatným rozhodnutím.**“* Tento požadavek **neplyne ani z účelu překážky litispendence ani z judikatury SDEU**. Nařízení Brusel I totiž ponechává na vnitrostátních procesních předpisech, jaké opatření přijme po zjištění existence překážky litispendence soud, u něhož bylo řízení zahájeno později.

Ani česká právní úprava civilního řízení nestanoví povinnost soudu pojmout do výroku rozhodnutí prohlášení o nepřislušnosti ve smyslu čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I. Nejvyšší soud shrnul, že *„[v] poměrech české právní úpravy představuje překážka litispendence překážku řízení, kterou nelze odstranit; je-li tato překážka dána, soud řízení podle § 104 odst. 1 věta první o. s. ř. zastaví.“* Podle § 104 odst. 1 věty první OSŘ, *„jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví.“*

Nejvyšší soud tedy uzavřel, že *„**postačí, jestliže [soud] na zjištěnou překážku (řízení zahájeného dříve v téže věci a mezi týmiž účastníky u soudu jiného členského státu) reaguje zastavením řízení podle § 104 odst. 1 věta první o. s. ř.**“* Zároveň podotkl, že soudu nic nebrání v tom, aby do jednoho výroku promítl prohlášení o nepřislušnosti podle článku 27 odst. 2 nařízení Brusel I a v dalším výroku rozhodl o zastavení řízení.

K uvedenému Nejvyšší soud dodal, že *„se věc v případě litispendence založené článkem 27 nařízení Brusel I nepostupuje soudu jiného členského státu, v jehož prospěch se český soud prohlásil za nepřislušný (ať už samostatným výrokem usnesení, anebo toliko v odůvodnění usnesení o zastavení řízení).“*

V projednávaném případě tedy obecné soudy rozhodly správně, když pouze zastavily řízení bez toho, aby pojaly do výroku svých rozhodnutí prohlášení nepřislušnosti ve smyslu čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I.

Nad rámec režimu zastavení řízení z důvodu litispendence podle nařízení Brusel I Nejvyšší soud objasnil, že musejí být mezinárodně příslušné oba soudy, před nimiž bylo postupně zahájeno řízení mezi týmiž stranami v téže věci, aby bylo možné na tato řízení aplikovat pravidla litispendence podle čl. 27 nařízení Brusel I.

Oba soudy na výběr dané spotřebiteli podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I jsou mezinárodně příslušné, a lze tedy aplikovat pravidla litispendence podle čl. 27 nařízení Brusel I

Žalobkyně ve svém dovolání také napadla rozhodnutí českých soudů o tom, že nemají pravomoc předmětnou věc projednat z důvodu nedostatku mezinárodní příslušnosti, přičemž odkázala na čl. 16 odst. 1 a čl. 60[21] nařízení Brusel I. Nejvyšší soud se tedy zabýval také otázkou, „*zda jsou soudy členského státu, kde má bydliště smluvní partner spotřebitele, mezinárodně příslušné k projednání a rozhodnutí žaloby spotřebitele podle článku 16 odst. 1 nařízení Brusel I*“.

Podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I „*spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi **buď u soudů členského státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel.***“

Nejvyšší soud objasnil, že čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I „*bez jakýchkoliv pochyb*“ spotřebiteli umožňuje, aby si v případě sporu ze spotřebitelské smlouvy vybral, u kterého mezinárodně příslušného soudu žalobu podá (ovšem pokud se strany nedohodly na příslušnosti konkrétního soudu v souladu s čl. 17 nařízení Brusel I). Mezinárodní příslušnost podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I je tedy spotřebiteli dána na výběr.

Přitom jsou mezinárodně příslušné oba na výběr dané soudy. Jak v Usnesení poznamenal Nejvyšší soud: „*...**mezinárodně příslušné** (pravomocné) k projednání žaloby spotřebitele ve věcech spotřebitelských smluv jsou **jak soudy státu, kde má spotřebitel bydliště** (místně příslušný je pak soud místa bydliště spotřebitele), **tak soudy státu, kde má bydliště smluvní partner spotřebitele** (místní příslušnost se určí podle vnitrostátních pravidel dotčeného státu, tj. v poměrech České republiky podle § 84 a násl. o. s. ř.).*“

V projednávané věci proto byla dána mezinárodní příslušnost jak soudů slovenských, když žalobkyně - spotřebitel měla bydliště na Slovensku, tak soudů českých, když v České republice měla sídlo žalovaná společnost CYRRUS a.s. jako smluvní partner žalobkyně.

Jestliže české soudy rozhodly, že nebyly mezinárodně příslušné k projednání věci, postupovaly v rozporu s čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I. Jelikož se však tento rozpor nepromítl ve výroku rozhodnutí a neměl tedy vliv na věcnou správnost rozhodnutí co do jeho výsledku, Nejvyšší soud dovolání zamítl. V této souvislosti však obecným soudům vytkl, že učinily nesprávný závěr o nedostatku mezinárodní příslušnosti českých soudů, ale na stranu druhou „*považovaly za významné, zda slovenské soudy akceptovaly svoji mezinárodní příslušnost.*“ Podle Nejvyššího soudu totiž „***o překážce litispendence lze** (v situaci, jaká nastala v projednávané věci) **uvažovat zásadně pouze tehdy, je-li mezinárodní příslušnost českých soudů dána, popř. může-li být založena postupem podle článku 24 nařízení Brusel I.***“

Pokud by české soudy od počátku nebyly mezinárodně příslušné,[22] šlo by od počátku o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení ve smyslu § 104 odst. 1 OSŘ, a proto by nedávalo smysl uvažovat o překážce litispendence podle čl. 27 nařízení Brusel I.

V projednávaném případě však byly mezinárodně příslušné oba soudy na výběr dané spotřebiteli podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I (tj. slovenský i český soud), a na řízení před nimi tedy lze aplikovat pravidla litispendence podle čl. 27 nařízení Brusel I.

Závěr

Usnesení sp. zn. 29 Cdo 5599/2015 ze dne 24. srpna 2016 lze uvítat, neboť v něm Nejvyšší soud postavil na jisto, že český právní řád neukládá soudu povinnost do výroku jeho rozhodnutí o zastavení řízení pojmout prohlášení o nepřislušnosti ve smyslu článku 27 odst. 2 nařízení Brusel I. Nejvyšší soud dále vyložil čl. 27 nařízení Brusel I v souladu s judikaturou SDEU a objasnil, že oba soudy na výběr dané spotřebiteli podle čl. 16 odst. 1 nařízení Brusel I jsou mezinárodně příslušné, a na řízení před nimi proto lze aplikovat pravidla litispendence podle čl. 27 nařízení Brusel I. Věřme, že se Usnesení podaří sjednotit praxi obecných soudů v této oblasti mezinárodního práva soukromého.

Michaela Koblasová

Jan Čermák

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

---

[1] Soudní dvůr Evropské unie, resp. Evropský soudní dvůr (tj. dřívější označení tohoto soudu).

[2] Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

[3] Srov. odst. 15 preambule nařízení Brusel I.

[4] Forum shopping se rozumí praxe, kdy jedna ze stran sporu zahájí soudní řízení u soudu toho členského státu, kde očekává, že mu budou svěřeny nejvýhodnější podmínky, tj. kde je podle něj nejpravděpodobnější, že bude mít se svou věcí úspěch. Srov. též pozn. 5 níže o italském torpédu.

[5] Italské torpédo je pojem používaný v judikatuře SDEU pro fenomén, kdy jedna ze stran podá návrh na zahájení soudního řízení u jiného soudu, než který si ujednala s druhou stranou jako mezinárodně výlučně příslušný v prorogační dohodě. V důsledku pravidel obsažených v čl. 27 nařízení Brusel I pak mezinárodně příslušný soud musí čekat na rozhodnutí soudů členského státu, u nichž bylo řízení zahájeno, na vyslovení jejich mezinárodní nepřislušnosti. V praxi se tato pravidla zneužívala zahájením řízení u italských soudů, notoricky známých svou pomalostí (odtud název italské torpédo).

[6] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění).

[7] Srov. také odst. 22 preambule nařízení Brusel I bis.

[8] Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968.

[9] Tj. situaci předvídané v čl. 27 odst. 3 Bruselské úmluvy, resp. čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I.

[10] Tj. čl. 21 Bruselské úmluvy, resp. čl. 27 nařízení Brusel I.

[11] Vlastníci lodi „Tatry“ byli totožní s vlastníky lodi „Maciej Rataj“.

[12] Srov. zejména bod 32 a 33 citovaného rozhodnutí.

[13] Analogický k čl. 27 nařízení Brusel I.

[14] Viz usnesení Ústavního soudu Slovenské republiky č.j. II. ÚS 186/2016-10 ze dne 24. února 2016, str. 5.

[15] Ibid., str. 2.

[16] Věc byla následně na základě rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci postoupena Krajskému soudu v Brně jako věcně i místně příslušnému soudu.

[17] „Od ustanovení tohoto oddílu je možné se odchýlit pouze 1. dohodou uzavřenou po vzniku sporu, 2. dohodou umožňující spotřebiteli zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle, nebo 3. dohodou uzavřenou mezi spotřebitelem a jeho smluvním partnerem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v témže členském státě, jestliže tato dohoda zakládá příslušnost soudů tohoto členského státu, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto členského státu přípustná.“

[18] Zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád. Ustanovení § 104 odst. 1 věta první OSŘ zní: „Jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví.“

[19] Žalobkyně dokonce namítla, že české „soudy vydaly vzájemně si odporující rozhodnutí, když na jedné straně rozhodly o věcné a místní příslušnosti Krajského soudu v Brně a na straně druhé uzavřely, že není dána pravomoc českých soudů.“

[20] Další jazykové verze čl. 27 odst. 2 nařízení Brusel I znějí obdobně: „Where the jurisdiction of the court first seised is established, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.“ „Lorsque la compétence du tribunal premier saisi est établie, le tribunal saisi en second lieu se dessaisit en faveur de celui-ci.“ „Sobald die Zuständigkeit des zuerst angerufenen Gerichts feststeht, erklärt sich das später angerufene Gericht zugunsten dieses Gerichts für unzuständig.“

[21] Podle čl. 60 nařízení Brusel I „pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob „bydlištěm“ rozumí místo, kde má tato osoba své a) sídlo nebo b) ústředí nebo c) hlavní provozovnu.“

[22] A za absence situace předpokládané v čl. 24 nařízení Brusel I, který stanoví, že: „Není-li soud jednoho členského státu příslušný již podle jiných ustanovení tohoto nařízení, stane se příslušným, jestliže se žalovaný dostaví k jednání k tomuto soudu. To neplatí, pokud se žalovaný dostaví proto, aby namítal nepřislušnost soudu, nebo je-li jiný soud podle článku 22 výlučně příslušný.“

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)